

**UCHWAŁA NR XLVI/1076/14
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 26 lutego 2014 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w 2013 roku
"Programu Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz. 594 z późn. zm.) w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 182 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2013 roku „Programu Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”, który jest elementem projektu systemowego „Damy radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Jerzy Forajter

KATOWICE
dla odmiany

Załącznik do Uchwały Nr XLVI/1076/14

Rady Miasta Katowice

z dnia 26 lutego 2014 r.

Sprawozdanie z realizacji w 2013 roku

>>Programu Integracji Społecznej i Zawodowej Osób

Niepełnosprawnych "Teraz My!"<<

przyjętego Uchwałą Rady Miasta Katowice nr XX/421/12 z dnia

28 marca 2012 roku

oraz uchwałami zmieniającymi nr XXXV/776/13 z dnia 27

marca 2013 roku i nr XLII/991/13 z dnia 27 listopada 2013 roku.

Wstęp

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielowymiarowym, które dotyczy różnych sfer życia jednostki. Nastawienie we współczesnym świecie na wartości utylitarne, konkurencja oraz trudna sytuacja na rynku pracy, stwarzają przed osobami niepełnosprawnymi wiele ograniczeń.

Wzrost liczby osób, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności powoduje, iż zagadnienie niepełnosprawności staje się coraz istotniejszym problemem społecznym. Niepełnosprawność jest traktowana jako jedna z głównych przyczyn marginalizacji społecznej. Jednocześnie pojawienie się niepełnosprawności w życiu jednostki ogranicza lub uniemożliwia korzystanie z dóbr, takich jak posiadanie pracy, założenie rodziny, zdobycie wykształcenia, swobodne poruszanie się po okolicy zamieszkania i inne, w związku z czym, osoba niepełnosprawna nie ma możliwości ujawnić w całości swojego potencjału.

Odpowiedzią na wymienione problemy jest realizacja od 2010 roku >>Programu Aktywności Lokalnej na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”<<, którego nazwa w 2011 r. została zmieniona na >>Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Teraz My!”<<. Program ten skierowany jest do osób z niepełnosprawnością oraz do wszystkich mieszkańców Katowic, którzy w sposób aktywny chcieliby przyczynić się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.

Głównym celem Programu jest poprawa jakości życia i integracja społeczna osób niepełnosprawnych zamieszkujących Katowice oraz zwrócenie uwagi ogółu mieszkańców Katowic na problemy osób niepełnosprawnych.

Dla Programu określono następujące cele szczegółowe:

- identyfikacja potrzeb osób niepełnosprawnych,
- identyfikacja i uruchomienie potencjału zasobów ludzkich i społecznych sprzyjających poprawie sytuacji osób niepełnosprawnych w mieście Katowice,
- stworzenie płaszczyzny dialogu obywatelskiego,
- zwiększenie gotowości osób niepełnosprawnych do podejmowania aktywności w zakresie rozwiązywania samodzielnie (pozainstytucjonalnie) problemów lokalnych, w tym w szczególności problemów społecznych, z jakimi się borykają, przeciwdziałanie utrwalaniu się bezradności i pogłębianiu marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych przekładający się na poprawę ich sytuacji na rynku pracy,
- konsolidacja społeczności osób niepełnosprawnych, animacja ich zaangażowania w życie społeczności lokalnej i życie publiczne, wsparcie postaw obywatelskich,
- wsparcie przedsięwzięć zwiększających możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych np. w formie zakładu aktywności zawodowej lub spółdzielni socjalnej,
- wsparcie realizacji oddolnych inicjatyw osób niepełnosprawnych,
- promocja idei wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych,
- wzbogacenie oferty instytucjonalnej (kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjno-sportowej)

skierowanej do osób niepełnosprawnych.

Istotą lokalnych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, a więc także i Programu „Teraz My!”, jest stworzenie warunków umożliwiających osobie niepełnosprawnej maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych zdolności i możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności. Środowiska lokalne są najważniejszym i pierwszym czynnikiem inicjującym zmiany społeczne, zmiany mające dalszy niż tylko lokalny zasięg. Szczególną rolę społeczną odgrywają jednostki aktywnie uczestniczące w życiu społeczności lokalnych oraz organizacje społeczne.

Działania w ramach Programu w 2013 r. realizowane były przez trzyosobowy zespół, którego koordynatorem był Paweł Paściak (pełniący również rolę animatora lokalnego), funkcję pracownika socjalnego - asystenta ds. współpracy ze społecznością lokalną pełniła Kinga Grzybek, a na stanowisku trenera umiejętności społecznych i zawodowych zatrudniona była Magda Nowakowska.

W Programie istnieje możliwość odbycia stażu przez osobę niepełnosprawną. Od 2013 roku z takiej możliwości skorzystały już dwie osoby. Celem stażu jest podniesienie kwalifikacji zawodowych stażysty, zdobycie wiedzy na temat organizacji działań projektowych oraz doskonalenie umiejętności pracy w zespole. Obecność stażysty stanowi cenne wsparcie dla zespołu.

Program „Teraz My!” był realizowany poprzez działania o charakterze środowiskowym, instrumenty aktywnej integracji oraz działania nakierowane na promocję.

Opis działań zrealizowanych w ramach Programu w 2013 roku

1. Działania o charakterze środowiskowym

a) zorganizowano lub wsparto organizację 4 niżej wymienionych spotkań lub imprez środowiskowych o charakterze integracyjnym dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia:

- cykl zajęć dla grupy osób z niepełnosprawnością intelektualną w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt „Psitul mnie” w Zabrze (7 spotkań dla 10 osób),
- zajęcia integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną (5 spotkań dla 7 osób),
- 3 spotkania integracyjne dla grupy młodzieży, w tym osób niesłyszących i niedosłyszących (3 spotkania dla 15 osób),
- cykl imprez integracyjnych (impreza plenerowa w Ośrodku Hipoterapeutycznym „Padok” oraz zabawa andrzejkowa dla ok. 80 osób).

We wszystkich tych spotkaniach/imprezach wzięło udział łącznie ok. 100 osób.

b) koordynowano prace tzw. Grupy Doradczej działającej przy Programie

Grupa składa się z przedstawicieli lokalnych organizacji oraz instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2013 r. organizowano 8 spotkań dla Grupy Doradczej. W regularnych spotkaniach Grupy udział wzięli przedstawiciele następujących jednostek, organizacji i instytucji – łącznie 20 osób:

- Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Akcent”,
- Stowarzyszenie FAON,

- Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej im. Św. Stanisława Kostki (Warsztat Terapii Zajęciowej Promyk),
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (Warsztat Terapii Zajęciowej w Katowicach-Giszowcu),
- Stowarzyszenie Działań Twórczych UNIKAT (Warsztat Terapii Zajęciowej UNIKAT),
- Śląska Fundacja Obywatelska „Lex Civis”,
- Śląskie Stowarzyszenie Rodzin „Psyche”,
- Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji „Arteria”,
- Śląskie Stowarzyszenie "Ad Vitam Dignam",
- Spółdzielnia Socjalna „Rybka”.

Co więcej, w ramach prac Grupy Doradczej, zorganizowano trzy wyjazdy:

- wyjazd do Wilczej Góry - wizyta studyjna w Pracowni Rzeczy Różnych Fundacji SYNAPSIS,
- wyjazd do Wrocławia - wizyta studyjna w Wrocławskim Zakładzie Aktywności Zawodowej, Dolnośląskim Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom i Młodzieży „OSTOJA” oraz Fundacji L'Arche,
- wyjazd do Krakowa - szkolenie z fundraisingu w Polskim Stowarzyszeniu Fundraisingu .

c) zaangażowano się w organizację wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych

W czasie całego 2013 r. trwał nabór wolontariuszy – ostatecznie grupa zrekrutowanych osób, które podjęły aktywność wolontariacką liczyła 12 osób. Wolontariusze byli angażowani w pracę polegającą na organizacji czasu dla osób, których niepełnosprawność powoduje izolację w miejscu zamieszkania, wsparcie w przeprowadzaniu zajęć uspołeczniających, sportowych i spotkań integracyjnych oraz w codziennym funkcjonowaniu w placówkach – w sumie przepracowali 455 godz. Niektórzy wolontariusze wzięli udział w wyjeździe integracyjnym do Krakowa (13.12.2013r.), podczas którego podsumowano działalność w ramach Programu w 2013 r. oraz omówiono zakres możliwych działań w przyszłości.

d) zrealizowano 3 inicjatywy oddolne

Inicjatywy oddolne były działaniami podjętymi w wyniku propozycji osób niepełnosprawnych i/lub osób z ich otoczenia, np. z działających na rzecz osób niepełnosprawnych organizacji pozarządowych. Oprócz zasadniczego efektu w postaci wzmocnienia oferty na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Katowic, realizacja inicjatyw wzmocniała możliwość działalności animatora lokalnego – realizacja wszystkich inicjatyw wynikała z przeprowadzonej wcześniej pracy z przedstawicielami organizacji. W wymienionych niżej inicjatywach wzięło udział łącznie ok. 100 osób:

- plener malarski z okazji Obchodów „Dnia Solidarności” z Osobami Chorującymi Psychiczenie (pomysłodawca i realizator: Ad Vitam Dignam),
- przygotowanie planów pozyskania środków na inicjatywy sformułowane podczas szkolenia fundraisingu,
- prowadzenie regularnej działalności informacyjno-promocyjnej dotyczącej oferty dla

niepełnosprawnych mieszkańców Katowic.

2. Instrumenty aktywnej integracji:

W działaniach z zakresu aktywnej integracji wzięło udział łącznie 65 osób (uczestników projektu).

a) treningi kompetencji i umiejętności społecznych

W ramach treningów kompetencji i umiejętności społecznych realizowano szereg następujących zajęć mających na celu wspieranie rozwoju zainteresowań osób niepełnosprawnych, czy też stwarzanie okazji do wspólnego spędzania czasu osób pełno- i niepełnosprawnych, w taki sposób, aby obie grupy czerpały z tego korzyść:

- zajęcia uspołeczniające – spotkania dla osób z autyzmem, na których ćwiczone są podstawowe umiejętności społeczne niezbędne w życiu codziennym (takie jak wspólne przygotowywanie i spożywanie posiłków, robienie zakupów, gry i zabawy, prowadzenie rozmowy i inne) - 6 osób,
- mieszkanie treningowe – działanie skierowane zostało do 15 osób (na co dzień uczestników katowickich dziennych ośrodków wsparcia), podzielonych na 4 grupy. Każda z grup przez tydzień była zakwaterowana na całodobowy pobyt, w czasie którego pod okiem trenera ćwiczyła elementy samodzielnego życia (dbałość o higienę, przygotowanie i spożywanie posiłków, aktywność fizyczną, zakupy, załatwianie spraw urzędowych, rozrywka, planowanie czasu i wydatków). Tygodniowy pobyt w mieszkaniu powtórzony został dla każdej grupy sześciokrotnie. Dzięki takim działaniom osoby niepełnosprawne mogły zweryfikować swoją gotowość do samodzielnej egzystencji oraz nabyć szereg nowych umiejętności i podejmować kluczowe decyzje. Rodzice uczestników mieli szansę na odpoczynek oraz uzyskali wsparcie w procesie usamodzielniania swoich dorosłych dzieci.
- w ramach treningów zorganizowano również wyjazd o charakterze integracyjno-terapeutycznym dla grup osób niepełnosprawnych z autyzmem i ich rodzin, do Jabłonki w woj. małopolskim.

b) animacja lokalna

Animator lokalny w Programie „Teraz My!” to osoba, która poprzez swoje zaangażowanie powoduje lepsze rozpoznanie potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Katowic, wzrost możliwości współpracy poszczególnych podmiotów i jednostek, rozwój potencjału zarówno samych osób niepełnosprawnych, jak i organizacji oraz ludzi, których misją jest wspieranie osób niepełnosprawnych. Wszystko to ma w zamyśle służyć osiągnięciu głównego celu Programu. Animator lokalny pełni jednocześnie rolę koordynatora Programu i głównego organizatora działań o charakterze środowiskowym – to on reguluje prace Grupy Doradczej, koordynuje organizację wolontariatu, zachęca do udziału i nadzoruje przebieg inicjatyw oddolnych. W 2013 r. animator lokalny zaangażował się w sposób szczególny w następujące przedsięwzięcia:

- spotkania Klubu Filmowego – Klub Filmowy utworzony w ramach Programu zrzesza osoby niepełnosprawne i ich opiekunów; celem spotkań jest nie tylko integracja grupy, ale także stworzenie kameralnego środowiska wzajemnego wsparcia, którego członkowie mogą wymienić się doświadczeniami, obawami, trudnościami i sukcesami; spotkania Klubu Filmowego są próbą przeciwdziałania wykluczeniu i izolacji środowiska rodzin niepełnosprawnych oraz sprzyjają

obcowaniu osób niepełnosprawnych ze sztuką,

- przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, dotyczącego utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej w Katowicach,
- współpraca z organizacjami i instytucjami wchodzącymi w skład Grupy Doradczej,
- zakup i udostępnienie osobom zainteresowanym książek i czasopism dotyczących problematyki niepełnosprawności, animacji lokalnej, prowadzenia grup itp.; łącznie zakupiono oraz udostępniono ok. 20 pozycji.

c) Usługa Asystenta Osoby Niepełnosprawnej

Zadaniem Asystenta Osoby Niepełnosprawnej jest wsparcie osoby z niepełnosprawnością w organizacji i realizacji spraw życiowych oraz pomoc w załatwianiu spraw w urzędach. Jednocześnie Asystent Osoby Niepełnosprawnej jest jej towarzyszem oraz dba o jej wzrost aktywności w życiu publicznym. W 2013 roku instrumentem objęto 13 osób. Usługa ta była świadczona przez Stowarzyszenie FAON – organizację zatrudniającą wykwalifikowanych asystentów.

d) sfinansowanie ćwiczeń fizycznych, usprawniających psychoruchowo, zajęć rehabilitacyjnych lub sfinansowanie kosztów turnusów rehabilitacyjnych

Ogromna potrzeba organizowania zajęć o charakterze sportowym, wynika z niskiej aktywności ruchowej osób niepełnosprawnych, co w znaczny sposób wpływa na ich zdrowie i samopoczucie. Do zajęć sportowych organizowanych w ramach Programu „Teraz MY!” zaliczyć można:

- marsze nordic walking - 13 osób,
- zajęcia z tenisa stołowego - 11 osób,
- zajęcia z jogi – 5 osób,
- regularne wyjścia na basen (oraz naukę pływania) – 12 osób.

III. Działania promocyjne

Od początku realizacji Programu czyniono starania, aby jego oddziaływanie było możliwie najszersze, a w poszczególnych działaniach udział brały osoby, które mogą z nich jak najpełniej skorzystać.

Do najważniejszych działań promocyjnych w 2013 r. należały:

- zamieszczanie ogłoszeń o nadchodzących wydarzeniach na stronie MOPS i Urzędu Miasta Katowice oraz innych współpracujących instytucji,
- dystrybucja informacji wśród pracowników socjalnych pracujących w specjalności osób starszych i niepełnosprawnych, Sekcji Osób Niepełnosprawnych,
- dystrybucja informacji poprzez organizacje tworzące Grupę Doradczą (podczas spotkań, przy wykorzystaniu mailingu),
- spotkania animatora lokalnego z przedstawicielami środowisk skupiających osoby niepełnosprawne,
- aktywny udział i przekazywanie informacji podczas imprez środowiskowych, realizowanych w ramach

Programu,

- współpraca z dziennikarzami Radia Katowice w celu promocji mieszkania treningowego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- przyznanie miastu Katowice srebrnej statuetki w konkursie „Samorząd Równych Szans” realizowanym przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego za działania w ramach Programu „Teraz MY!”,
- prowadzenie profilu Programu „Teraz MY!” na portalu społecznościowym.

IV. Działania w ramach komponentu ponadnarodowego

W dniach 09-12.04.2013 (jeden pracownik z Programu „Teraz My!”) oraz 13-17.05.2013 (2 pracowników Programu „Teraz My!” oraz 10 osób z organizacji pozarządowych) miały przyjemność uczestniczyć w wizytach studyjnych, organizowanych w ramach współpracy ponadnarodowej, będącej komponentem projektu „Damy radę...”, realizowanego przez nasz Ośrodek. Organizacją goszczącą była Fundacja Paideia działająca na obszarze hiszpańskiej Galicji. W trakcie opisywanych wizyt organizacja przedstawiła nam szczegółowe informacje o realizowanych projektach i programach, które oparte są na budowaniu sieci pomiędzy lokalnymi organizacjami a przedsiębiorcami oraz nakierowane są na promocję regionu i rozwój turystyki. Poznaliśmy miejsca i ludzi zaangażowanych w budowanie sieci jak również zasady funkcjonowania tak dużego przedsięwzięcia. Bardzo dobre wrażenie zrobiło na wszystkich profesjonalne podejście do tematu, materiałów promujących sieć jak i samej oferty hoteli, restauracji i dodatkowych usług świadczonych dla turystów. Mieliśmy okazję znaleźć się w kilku miejscach (pensjonatach, restauracjach) i tym samym zobaczyć na własne oczy co sieć oferuje klientom ale także sami poczuć się jak korzystający z usług sieci, jako że mieliśmy okazję mieszkać we współpracującym z siecią hotelu a także korzystać z „sieciovego” transportu. W trakcie wizyty przedstawiono nam także inne projekty realizowane przez fundację – rozmawialiśmy o wolontariacie europejskim, zaprezentowano nam również projekt mający na celu aktywizację zawodową młodych ludzi poprzez organizowanie wymian międzynarodowych, staży oraz pokazano nam pracę osób niepełnosprawnych firmie ogrodniczej.

Realizacja założeń Programu

Rezultaty miękkie

- a) w związku z uczestnictwem w zajęciach z zakresu treningów kompetencji i umiejętności społecznych, zajęć usprawniających fizycznie oraz animacji lokalnej, nastąpił wzrost kompetencji i umiejętności społecznych uczestników Programu, w tym w obszarze rozwiązywania problemów społecznych i przeciwdziałania zjawisku marginalizacji społecznej,
- b) poprzez wsparcie pomysłów, a także zaangażowanie i pomoc w organizacji zajęć i innych działań, wzmocniło się w uczestnikach poczucie sprawczości,
- c) poprzez usługę asystenta osoby niepełnosprawnej oraz zaangażowanie w działania realizowane przez Program nastąpił wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w życiu publicznym.

Rezultaty twarde:

- a) zorganizowano lub współorganizowano 4 spotkania/imprezy integracyjne dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia,
- b) zorganizowano 8 spotkań Grupy Doradczej, w których wzięło udział ok. 20 osób,
- c) łącznie w trzech wyjazdach integracyjno-edukacyjnych wzięło udział 22 osoby z organizacji biorących udział w pracach Grupy Doradczej,
- d) zaplanowano i przeprowadzono 3 oddolne inicjatywy lokalne,
- e) zorganizowano 4 spotkania integracyjno-metodyczne dla osób, chcących zostać wolontariuszami przy Programie,
- f) 13 osób skorzystało z usługi asystenta osoby niepełnosprawnej,
- g) 24 osoby skorzystało z zajęć treningu kompetencji i umiejętności społecznych,
- h) 31 osób skorzystało w sposób bezpośredni z działań z zakresu animacji lokalnej,
- i) 33 osoby wzięły udział w zajęciach rehabilitacyjnych i ćwiczeniach fizycznych.

Podsumowanie

Rok 2013 był czwartym rokiem realizacji Programu „Teraz My!”. Oprócz opisanych wyżej założeń, zespół Programu kontynuował prace związane z realizacją dodatkowych celów dotyczących rozpoznania najważniejszych problemów społeczności niepełnosprawnych mieszkańców Katowic, promocji Programu i zaistnienia w świadomości innych instytucji i organizacji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi.

Za najbardziej udane przedsięwzięcia i kierunki działań podjęte w 2013 r. realizatorzy Programu uznali:

- organizację mieszkania treningowego dla 15 osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- organizację wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych,
- aktywną współpracę z NGO, w szczególności poprzez organizację inspirujących wyjazdów studyjnych,
- organizację aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych poprzez zajęcia basenowe, zajęcia z jogi, tenisa stołowego, marsze nordic walking,

- wyjście na przeciw potrzebom osób z autyzmem, ze szczególnym uwzględnieniem osób niskofunkcjonujących (regularne zajęcia, objęcie aktywną opieką rodzin osób z autyzmem, wyjazd osób z autyzmem i ich rodzin do Jabłonki),
- poszerzenie grupy odbiorców Programu o rodziny osób niepełnosprawnych, co jest warunkiem pełniejszego oddziaływania na ich codzienne funkcjonowanie (Klub Filmowy dla rodzin),
- realizację tzw. inicjatyw oddolnych, możliwość ich zaplanowania, a później aktywnego włączenia się w ich organizację wzmocniła w osobach zaangażowanych poczucie możliwości wpływania na życie swojej społeczności, a przy tym pozwoliła im na nabycie konkretnych umiejętności z zakresu pracy metodą projektu.

Wart podkreślenia jest fakt, że zdecydowana większość najbardziej owocnych kierunków działalności w 2013 roku została podjęta po uważnej ewaluacji Programu „Teraz My!” realizowanego od 2010 r. - potrzeba ich podjęcia została zasygnalizowana w sprawozdaniu z realizacji Programu.

Finansowanie realizacji Programu

Projekt finansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Priorytetu VII, Działania 7.1. Podziałania 7.1.1.

Całkowity koszt programu w 2013 roku wyniósł: 308 534,46 zł.